

**Program Przeciwdziałania Przemocy
Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
w Gminie Zebrzydowice na lata 2026-2032**

Zebrzydowice 2025

I. WPROWADZENIE.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024r. poz. 1673 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Konieczność podejmowania zdecydowanych działań zapobiegających przemocy w domowej wynika również z art. 7 pkt 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025r. poz. 1214 z późn. zm.) oraz z art. 4¹ ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r. poz. 2151 z późn. zm.).

Większość działań przedstawionych w Programie ma charakter długofalowy, a zatem ich realizacja rozciągnie się na kolejne lata. Podczas realizacji Programu zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej mogą ulec zmianie w miarę potrzeb, sytuacji społecznej, warunków życia rodzin itp., wobec tego w kolejnych latach należy określać szczegółowe zadania dla wszystkich podmiotów, które będą realizowały Program.

II. CHARAKTERYSTYKA ORAZ DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.

1. Przemoc domowa w ujęciu psychologiczno-społecznym.

Od wielu lat, w literaturze dotyczącej problemu przemocy wyróżnia się następujące rodzaje tego zjawiska:

- 1) **przemoc fizyczna:** to celowe działania z użyciem siły fizycznej, m. in. takie jak: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.;
- 2) **przemoc psychiczna:** to działania prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu ofiary przemocy lub wymuszenia nakazywanych zachowań. Do najbardziej powszechnych form przemocy psychicznej należą: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.;
- 3) **przemoc seksualna:** to zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, np.: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.;
- 4) **przemoc ekonomiczna** to działanie mające na celu doprowadzenie do całkowitego uzależnienia finansowego poprzez m.in. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.;
- 5) **zaniedbanie** – działanie to odnosi się w szczególności do relacji opartej na zależności pomiędzy poszczególnymi osobami, w szczególności: rodzic – dziecko, opiekun – osoba nieporadna (np. z uwagi na wiek lub niepełnosprawność). Charakteryzuje je niezaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych – w tym fizjologicznych osoby zależnej głównie poprzez brak zapewnienia właściwej opieki.

Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy domowej jest tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazwanych cyklem przemocy.

Każdą z wyżej wymienionych powyżej form przemocy cechuje cykl składający się z trzech faz:

- 1) **faza narastania napięcia** – w tej fazie wyraźnie odczuwalny jest wzrost napięcia pomiędzy potencjalną ofiarą i sprawcą. Narastają sytuacje konfliktowe. W większości przypadków są to drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja;

- 2) faza gwałtownej przemocy – w trakcie tej fazy następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata. Wybuch często jest nieadekwatny do przyczyny, którą podaje sprawca (dokonuje szkód psychicznych, fizycznych, niszczy sprzęty nie zwracając uwagi na krzywdę innych);
- 3) faza miodowego miesiąca – czas skrucy – okazywania troski i miłości. Sprawca próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły.

Interwencja najczęściej następuje w fazie gwałtownej przemocy. Ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc i złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad osobą najbliższą.

Faza miodowego miesiąca ma niezwykle silny wpływ na pozostawanie osoby jej doznającej w krzywdzącym związku. To w tej fazie rodzą się złudne nadzieje, że sprawca się zmieni. Faza ta jednak mija i przechodzi w fazę narastania napięcia. Prawdziwym zagrożeniem jakie niesie ze sobą ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu często jest jeszcze gwałtowniejsza.

Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy – faza narastania napięcia oraz gwałtownej przemocy.

W ostatnim czasie, z uwagi na rozwój nowych technologii, dużym, a na dodatek stale rosnącym zagrożeniem jest przemoc realizowana za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przemoc ta jest zupełnie inna od przemocy bezpośredniej i cechuje ją m. in:

- 1) trudność w przerwaniu przemocy – treści umieszczone w internecie są natychmiast dostępne dla wielu osób i mogą być trudne do usunięcia. Ponadto sprawca może działać pod fałszywą tożsamością, co utrudnia jego zidentyfikowanie oraz pociągnięcie do odpowiedzialności;
- 2) przemoc 24/7 – w przeciwieństwie do przemocy stosowanej w świecie realnym, cyberprzemoc może trwać całą dobę, natomiast ofiara nie ma możliwości ucieczki od niej nawet w dotychczas uważanym za bezpiecznym – domu. Stała dostępność urządzeń elektronicznych sprawia, że przemoc może być nieustannie obecna w życiu ofiary;
- 3) eskalacja przemocy i przyzwolenie na „hejt” – internet sprzyja brakowi empatii – komentowanie, wyśmiewanie wydają się być mniej szkodliwe z uwagi na brak bezpośredniego kontaktu z ofiarą. Łatwość udostępniania i komentowania treści może prowadzić do „efektu tłumu”, co sprzyja natychmiastowej eskalacji przemocy;
- 4) brak świadomości – ofiary, a także świadkowie przemocy nie wiedzą, że doświadczają przestępstwa, prawo często nie nadąża za technologią a zabezpieczenia stosowane np. w portalach społecznościowych często bywają nieskuteczne lub nieprzejrzyste.

2. Przemoc domowa w ujęciu prawnym.

Zgodnie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, jako przemoc domową – rozumieć należy jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Do 21 czerwca 2023r. przemoc domowa dotyczyła tylko członków najbliższej rodziny (małżonek, wstępni, zstępni, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu a także osoba pozostająca w stosunku przysposobienia) , a także osób pozostających we wspólnym pożyciu. Reasumując poszczególne służby podejmowały działania określone w ustawie, gdy do przemocy dochodziło pomiędzy członkami najbliższej rodziny lub osobami wspólnie zamieszkującymi.

22 czerwca 2023 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw. W związku z nowelizacją ustawy rozszerzono katalog osób doznających przemocy domowej. W obecnym stanie prawnym osobami dostającymi przemoc domowej są:

- 1) małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie;
 - 2) wstępni, zstępni oraz ich małżonkowie;
 - 3) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie;
 - 4) osoby pozostającą w stosunku przysposobienia i ich małżonkowie oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie;
 - 5) osoba pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie;
 - 6) osoba wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie;
 - 7) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania;
 - 8) małoletniego;
- wobec których jest stosowana przemoc domowa;

Osobą stosującą przemoc domową jest pełnoletni, który dopuszcza się przemocy domowej wobec wyżej wymienionych osób.

Świadkiem przemocy domowej jest osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

W polskim prawie karnym nie istnieje pojęcie przemocy domowej z uwagi na to, że zakres działań mogących nosić jej znamiona jest niezwykle szeroki. Systematyzacja przestępstw, które mogą zostać zaliczone do katalogu czynności określanych jako przemoc domowa znajduje się w kodeksie karnym. Polskie prawo ściga sprawców przestępstw m. in. za:

- a) znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo osobą nieporadną ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny – art. 207 kodeksu karnego,
- b) porzucenie wbrew obowiązкови troszczenia się o małoletniego poniżej 15 lat albo o osobę nieporadną ze względu na stan psychiczny lub fizyczny – art. 210 kodeksu karnego,
- c) pomówienie innej osoby o postępowanie, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej (w tym za pomocą środków masowego komunikowania) – art. 212 kodeksu karnego
- d) uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób – art. 217 kodeksu karnego,
- e) pozbawienie człowieka wolności – art. 189 kodeksu karnego,
- f) grożenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby dla niej najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona – art. 190 kodeksu karnego,
- g) wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie – art. 190a kodeksu karnego,
- h) stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu – art. 191 kodeksu karnego,
- i) utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstęp, albo rozpowszechnienie wizerunku nagiej osoby w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody – art. 191a kodeksu karnego,
- j) doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem oraz doprowadzenie w ten sam sposób innej osoby do poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności – art. 197 kodeksu karnego,
- k) spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej

- choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała – art. 156 kodeksu karnego,
- l) spowodowanie naruszenia czynności i narządu ciała lub rozstroju zdrowia w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa – art. 157 § 1 i 2 kodeksu karnego
 - m) uporczywe uchylanie się od wykonania ciężącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – art. 209 kodeksu karnego,
 - n) zabieranie w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy – art. 278 kodeksu karnego,
 - o) niszczenie, uszkodzanie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdadną do użytku – art. 288 kodeksu karnego,
 - p) uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru – art. 211 kodeksu karnego,
 - q) obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania – art. 200 kodeksu karnego,
 - r) rozpijanie małoletniego, przez dostarczenie mu napoju alkoholowego, ułatwienie jego spożycia, lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju – art. 208 kodeksu karnego.

II. DIAGNOZA PROBLEMU.

Zgodnie z art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w domowej gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) Policji;
- 4) oświaty;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) organizacji pozarządowych.

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy w Domowej w Zebrzydowicach zwanego dalej Zespołem, powołanego zarządzeniem Wójta Gminy Zebrzydowice wchodzi przedstawiciele:

- 1) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach;
- 2) Komisariatu Policji w Zebrzydowicach;
- 3) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach;
- 4) Szkoły Podstawowej w Kaczycach;
- 5) Szkoły Podstawowej w Zebrzydowicach;
- 6) Szkoły Podstawowej w Kończycach Małych;
- 7) Szkoły Podstawowej w Markłowicach Górnych;
- 8) Sądu Rejonowego w Cieszynie;
- 9) Praktyki Grupowej Lekarzy „Zdrowie” S. C. w Kaczycach.

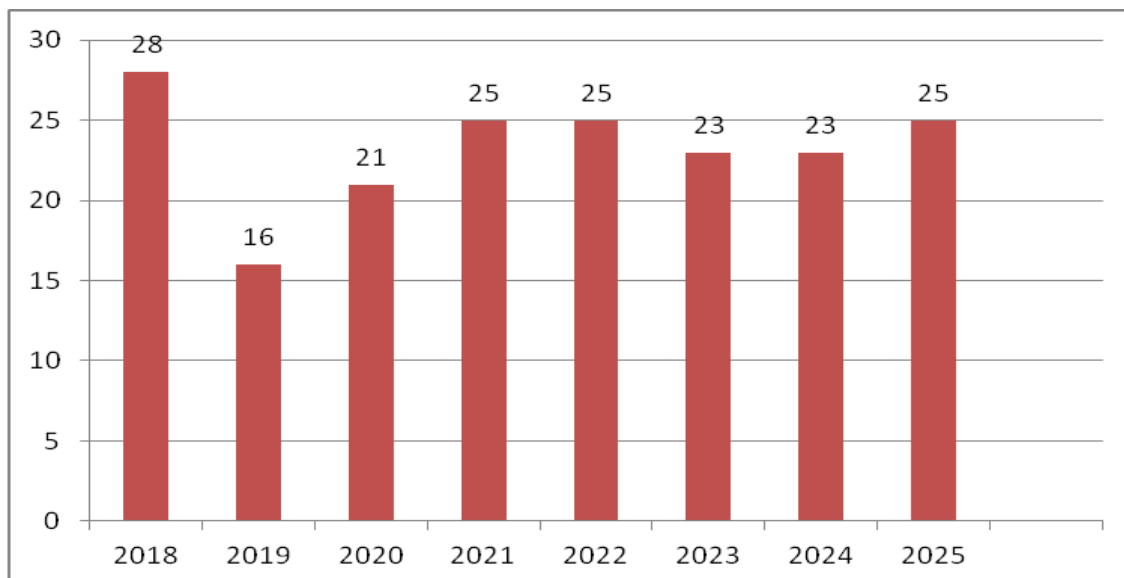
Podejmowanie interwencji w środowisku wobec osób dotkniętych przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednego z podmiotów wymienionych powyżej.

Wypełniony druk „Niebieskiej Karty – A” przekazywany jest Przewodniczącemu Zespołu.

Poniżej zaprezentowano liczbę „Niebieskich Kart – A” wypełnionych i przekazanych Przewodniczącemu Zespołu w latach 2018-2025¹.

¹ W przypadku danych za rok 2025 wzięto pod uwagę okres od 1 stycznia 2025 r. do 30 września 2025 r.

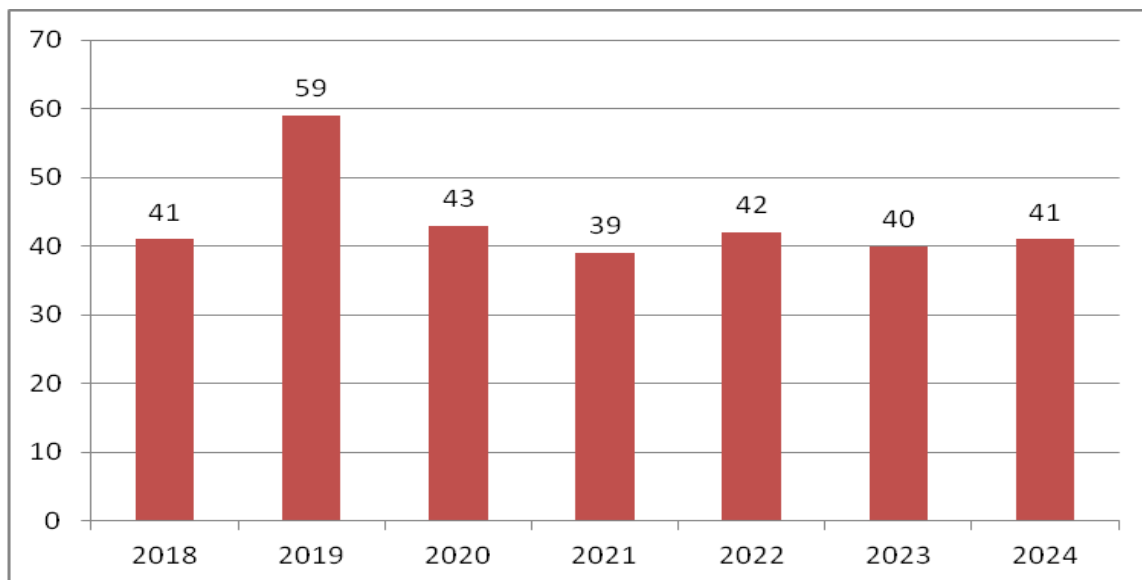
Rysunek 1. Liczba wypełnionych „Niebieskich Kart – A” w latach 2018-2025.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej

Poniższy wykres obrazuje z kolei liczbę rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2018-2024.

Rysunek 2. Liczba rodzin, w których realizowana była procedura „Niebieskie Karty” w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej

Jak wskazano powyżej, stopień zdiagnozowanych przypadków występowania przemocy w poszczególnych latach jest względnie stały. Jednakże, ze względu na specyfikę przemocy domowej oszacowanie jej skali nie jest łatwym zadaniem.

Często przemoc, szczególnie ta pomiędzy osobami najbliższymi, nie wychodzi poza członków rodziny. Osoby będące ofiarami przemocy nie szukają pomocy wśród innych osób czy też instytucji z różnych powodów. Mając na uwadze doświadczenia nabyte w związku z pracą Zespołu najczęściej występujące powody to:

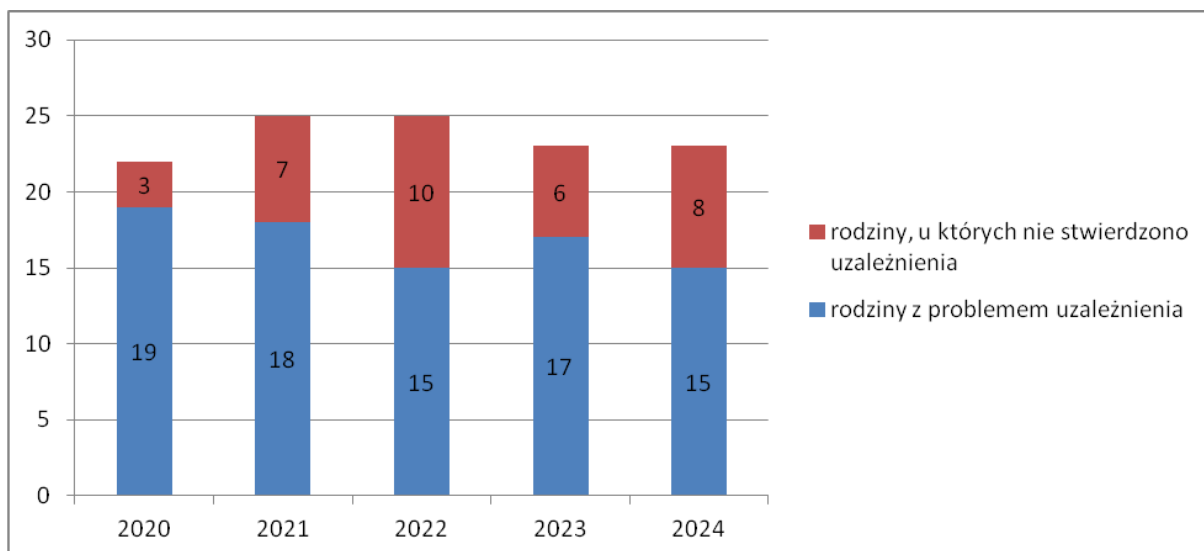
- 1) osoba doznająca przemocy wierzy, że przemoc była incydentalna, a sprawca, w związku z obietnicami poprawy zmieni się;
- 2) lęk przed zemstą ze strony oprawcy, grożenie śmiercią lub śmiercią dzieci, jeśli prawda o przemocy wyjdzie na jaw;
- 3) osoba doznająca przemocy chce utrzymać małżeństwo nawet za cenę cierpienia, ze względu na wartości religijne lub tradycje kulturowe;
- 4) uczucie wstydu i upokorzenia, obawa przed opinią otoczenia;
- 5) niska samoocena ofiary, postrzeganie siebie jako osoby nie zasługującej na żadną pomoc, która sama zapracowała na swój los;
- 6) zależność finansowa od partnera, który często jest jedynym żywicielem rodziny;
- 7) brak wiary we własne siły, przekonanie osoby doznającej przemocy, że nie będzie w stanie sama utrzymywać dzieci;
- 8) przeświadczenie osoby doznającej przemocy, że działania na jej szkodę, są mało istotne, by komukolwiek o tym mówić;
- 9) uważanie, że przemoc domowa jest prywatną sprawą rodziny.

Przedstawione czynniki powstrzymujące przed ujawnieniem przemocy domowej odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy domowej pozostaje nieujawniona.

Za czynniki najczęściej towarzyszące przemocy domowej, uważane przez niektórych nawet za jej przyczyny, uznaje się w pierwszej kolejności: nadużywanie alkoholu oraz używanie środków psychoaktywnych. Z danych będących w posiadaniu Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej wynika, że w większości realizowanych procedur „Niebieskie Karty” osoby stosujące przemoc domową miały problem alkoholowy lub zażywały substancje psychoaktywne.

Na poniższym wykresie zestawiona została liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w tym założonych, w rodzinach, w których występował problem uzależnienia.

Rysunek 3. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w rodzinach, w których występuje problem uzależnienia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej

Nadużywanie alkoholu oraz środków psychoaktywnych jest silnie powiązane ze zwiększonym ryzykiem występowania przemocy domowej, zarówno fizycznej, jak i psychicznej.

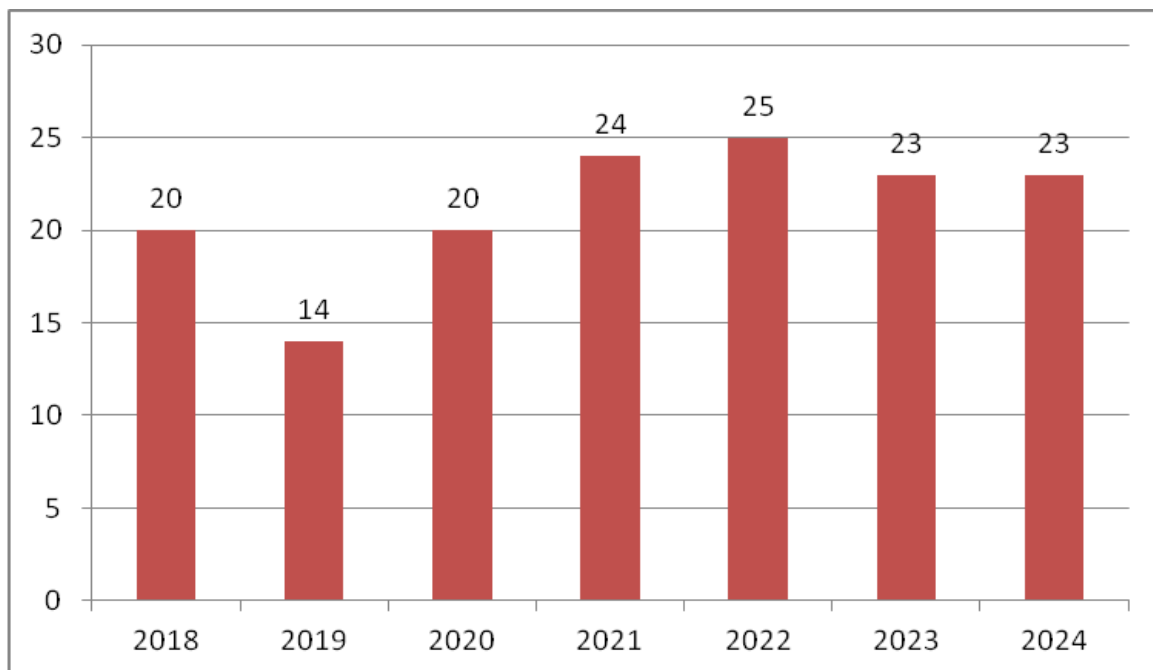
Środki te obniżają wszelkie zahamowania i zwiększają skłonność do zachowań agresywnych. Osoby będące pod ich wpływem częściej reagują przemocą na stres, konflikty lub frustrację. Nie potrafią dokonać racjonalnej oceny danej sytuacji i powstrzymać się od agresywnych reakcji, co sprzyja wybuchom przemocy nawet w błahych sytuacjach.

Nadużywanie alkoholu i substancji psychoaktywnych znacząco zwiększa więc ryzyko, intensywność i częstotliwość przemocy domowej. Pomimo tego, że środki te nie zawsze są jej wyłączną przyczyną, stanowią niezwykle ważny czynnik wspierający przemoc a jednocześnie utrudniający jej przeciwdziałanie z uwagi na fakt, że często osoby uzależnione wypierają problem nadużywania alkoholu. Brak także możliwości podjęcia z nimi współpracy, w szczególności u osób, u których występują aktywne, wielodniowe ciągi alkoholowe.

W celu realizacji procedury „Niebieskie Karty” w poszczególnych rodzinach dotkniętych przemocą oraz rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy do 2023 r. powoływane były grupy robocze, które od 2023 r. zmieniły nazwę na diagnostyczno - pomocowe. Podejmują one działania zarówno w stosunku do osób doznających przemocy, jak i osób stosujących przemoc.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę powołanych w latach 2018-2024 grup roboczych i diagnostyczno-pomocowych.

Rysunek 4. Liczba powołanych grup roboczych / diagnostyczno-pomocowych przez Zespół.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej

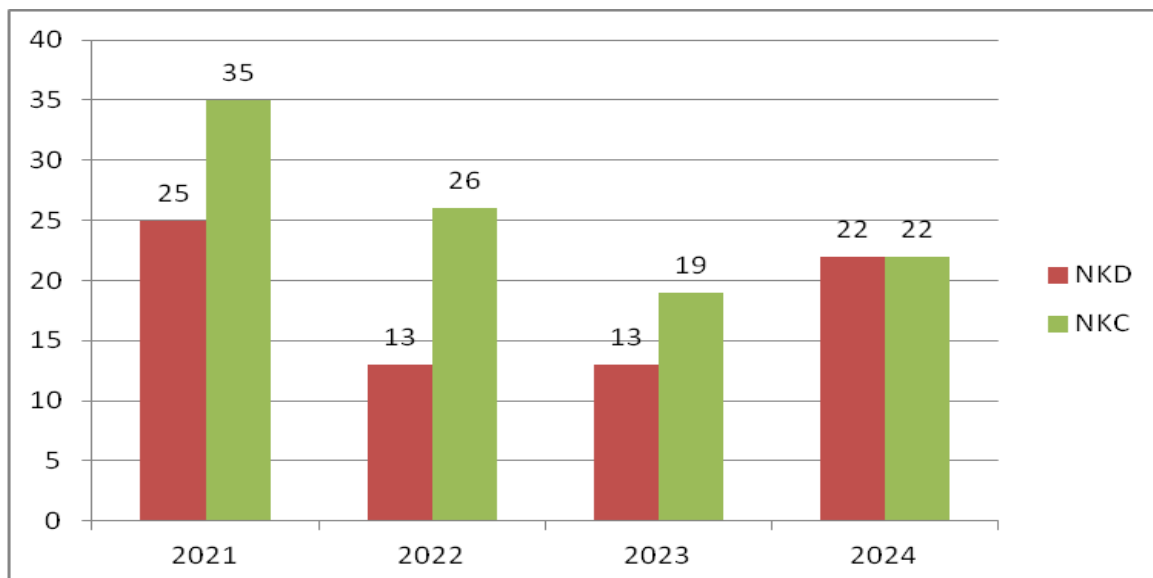
Członkowie grupy roboczej/diagnostyczno - pomocowej poza bieżącą pracą zarówno z osobami doświadczającymi przemocy jak i tymi, które ją stosują wypełniają formularz „Niebieska Karta – C” na posiedzeniu, w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową. Stanowi ona diagnozę sytuacji oraz plan pomocy rodzinie.

W przypadku niestawienia osoby doświadczającej przemocy formularz „Niebieska Karta – C” wypełnia się bez jej udziału.

Na posiedzenia grup wzywana jest również osoba doświadczająca przemocy, z którą sporządza się „Niebieską Kartę – D”. Warunkiem zrealizowania tego działania jest obecność osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową.

Rysunek poniżej obrazuje zestawienie liczby „Niebieskich Kart – C” (sporządzonych z osobami doświadczającymi przemocy) oraz „Niebieskich Kart – D” (dotyczących osób stosujących przemoc) sporządzonych w trakcie posiedzeń grup roboczych / diagnostyczno – pomocowych.

Rysunek 5. Liczba „Niebieskich Kart” C i D

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej

Zgromadzone dane dowodzą, że „Niebieskie Karty - D” sporządzane są w mniejszej ilości niż „Niebieskie Karty - C”- za wyjątkiem 2024 roku.

Główną przyczyną jest absencja osób stosujących przemoc domową na posiedzeniach grup roboczych / diagnostyczno - pomocowych oraz prezentowana przez nich postawa, w szczególności niechęć do współpracy w ramach procedury NK. Wskazać należy, że nie istnieją żadne sankcje prawne, które można byłoby nałożyć na osobę stosującą przemoc, w związku z niezgłoszeniem się na posiedzenie grupy roboczej / diagnostyczno-pomocowej.

Wpływ na wypełnienie podczas posiedzenia grupy, w obecności sprawcy przemocy formularza „Niebieskiej Karty – D” ma także, w szczególności w ostatnim czasie, wydany przez funkcjonariusza Policji w trakcie przeprowadzania interwencji nakaz opuszczenia mieszkania oraz zakaz zbliżania do osoby dotkniętej przemocą, na podstawie których sprawca wyprowadza się z dotychczas zajmowanego z ofiarą miejsca zamieszkania nie informując służb , co do swojego nowego adresu pobytu.

III. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących powodzenie.

Zastosowanie analizy SWOT pozwala na w miarę przejrzyste wyodrębnienie kluczowych czynników mających wpływ na rozwój sfery społecznej. W metodzie tej wykazuje się czynniki wewnętrzne, tj silne i słabe strony oraz czynniki zewnętrzne tj. szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none">1. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej oraz grup roboczych diagnostyczno-pomocowych powołanych do indywidualnych przypadków przemocy domowej.2. Dostęp do bezpłatnego poradnictwa prawnego i psychologicznego.3. Profesjonalizm kadry służb, instytucji oraz pozostałych podmiotów działających na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (świadomość problemu, ograniczeń oraz zaangażowanie w udzielanie pomocy).4. Dotychczasowa współpraca służb i instytucji w ramach Zespołu.5. Gotowość do podejmowania szkoleń oraz podnoszenie kwalifikacji pracowników służb, instytucji, podmiotów stykających się z problemem przemocy domowej.	<ol style="list-style-type: none">1. Brak możliwości zobowiązania osób stosujących przemoc domową do współpracy.2. Długotrwałe postępowanie sądowe w tym w przedmiocie wykonania orzeczonej kary.3. Niechęć osób poszkodowanych do ujawniania przemocy.4. Niedostateczna liczba instytucji pogotowia rodzinnego i rodzin zastępczych.5. Brak całodobowego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.6. Niska motywacja sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjnych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none">1. Akceptacja społeczna dla działań instytucji związanych z przeciwdziałaniem przemocy.2. Rosnąca świadomość mieszkańców i reagowanie na przemoc.3. Ustawowe uregulowanie w zakresie przeciwdziałania przemocy w domowej.	<ol style="list-style-type: none">1. Wykorzystywanie procedury „Niebieskie Karty” w sytuacjach konfliktowych zwłaszcza w postępowaniach około-rozwodowych,2. Pogłębiający się kryzys funkcji rodziny, osłabienie więzi rodzinnych oraz

<p>4. Zwiększenie dostępności i skuteczności programów terapeutycznych dla ofiar przemocy.</p> <p>5. Programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy domowej.</p> <p>6. Szybka i coraz bardziej powszechna procedura odizolowania sprawcy przemocy</p>	<p>dziedziczenie negatywnych zachowań</p> <p>3. Ciągłe funkcjonujące w społeczeństwie mity, przekonania i stereotypy na temat przemocy domowej.</p> <p>4. Negatywne wzorce zachowań społecznych w szczególności upowszechniane za pośrednictwem mediów społecznościowych.</p> <p>5. Biurokratyzacja działań pomocowych,</p> <p>6. Niebezpieczeństwo marginalizacji i wykluczenia społecznego osób i rodzin dotkniętych przemocą.</p>
---	--

III. CELE PROGRAMU.

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie skuteczności pomocy osobom jej doznającym i oddziaływań na osoby ją stosujące.

Osiągnięcie tak sformułowanego celu wymaga wdrożenia wyznaczonych celów szczegółowych i zadań. Zostały one ujęte w przedstawionym poniżej w formie zestawień tabelarycznych harmonogramie, w którym uwzględniono również wskaźniki monitoringowe.

Cele szczegółowe	Zadania	Realizacja/Działania	Wskaźniki osiągnięcia celu	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
1. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej	Upowszechnianie informacji na temat przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none">- artykuły, informatory w lokalnych mediach,- utworzenie portalu internetowego dot. tematyki przemocy domowej,- popularyzacja założeń systemu przeciwdziałania przemocy oraz działań podejmowanych w ramach Programu.	<ul style="list-style-type: none">- liczba i rodzaj mediów zaangażowanych w edukację publiczną,- liczba artykułów, informatorów,- liczba osób odwiedzających stronę internetową.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy Domowej GOPS, Policja, GKRPA Szkoly, Urząd Gminy	2026-2032
	Badanie postaw społecznych mieszkańców wobec zjawiska przemocy	<ul style="list-style-type: none">- badanie wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy domowej,- prowadzenie sondaży i	<ul style="list-style-type: none">- liczba przeprowadzonych sondaży w środowisku lokalnym.- rodzaj i liczba publikacji	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy Domowej, GOPS,	2026-2032

	domowej.	<p>badań na temat zjawiska przemocy domowej w kolejnych latach realizacji Programu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - popularyzowanie wyników sondaży w publikacjach i stronach internetowych, 	<p>informujących o wynikach sondaży.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyniki ankietowych badań ewaluacyjnych. 	GKRPA, Szkoly, Urząd Gminy	
2. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej adresowanych do różnych grup społecznych.	Przegląd oferty profilaktycznej, oraz promocja w środowisku lokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> - przegląd placówek i podmiotów realizujących programy profilaktyczne oraz ich upowszechnienie w mediach lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj i liczba instytucji i organizacji realizujących ofertę profilaktyczną, - wykaz programów profilaktycznych rekomendowanych do realizacji w ramach systemu, 	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy Domowej, GOPS	2026-2032
	Współpraca z realizatorami programów profilaktycznych dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - współudział w realizacji programów profilaktycznych, - współudział w działaniach informacyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba placówek realizujących programy profilaktyczne, - liczba programów skierowanych do poszczególnych grup odbiorców, - rodzaj i liczba odbiorów programów, - liczba punktów 	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy Domowej, PCPR, Organizacje pozarządowe,	2026-2032

			konsultacyjnych, - liczba artykułów.		
	Realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców.	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca przy realizacji programów edukacyjnych adresowanych do rodziców, - wspieranie poradnictwa rodzinnego, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba realizowanych programów, w tym wspieranych przez gminę, - liczba uczestników poszczególnych form oddziaływań, - wyniki ewaluacji programów, 	GOPS, Urząd Gminy,	2026-2032
	Wczesne rozpoznawanie i reagowanie na sytuacje, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy domowej bądź zagrożenie wystąpienia przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> - wczesna identyfikacja przypadków krzywdzenia dzieci, - identyfikacja przypadków zagrożenia przemocą domową, - postępowanie interwencyjne według procedur dla poszczególnych grup zawodowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób przeszkolonych w zakresie rozpoznawania i reagowania na sytuacje przemocowe, w tym pracowników służby zdrowia, pracowników oświaty i pomocy społecznej, - liczba zgłoszonych przypadków, w tym liczba przypadków, w których zastosowano procedury, 	GOPS, GKRPA, Policja, Szkoły, Placówki służby zdrowia	2026-2032
3. Zwiększanie kompetencji zawodowych	Organizacja szkoleń dla wszystkich grup zawodowych realizujących	- szkolenie specjalistów pracujących z osobami doświadczającymi przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj i liczba szkoleń, - liczba uczestników szkoleń, 	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy Domowej	2026-2032

pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej	zadania w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej,	<p>oraz stosującymi przemoc domową,</p> <ul style="list-style-type: none"> - szkolenie grup zawodowych pracujących z dzieckiem i rodziną, w tym przedstawicieli szkół, służby zdrowia - szkolenie zespołu interdyscyplinarnego i członków grup diagnostyczno-pomocowych 		<p>Policja,</p> <p>GOPS,</p> <p>Szkoły,</p> <p>Placówki Służby Zdrowia</p> <p>GKRPA,</p> <p>Organizacje pozarządowe</p>	
4. Zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodzin.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej pozostającym w środowisku zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie poradnictwa specjalistycznego, - podejmowanie interwencji kryzysowej, - realizacja procedury „Niebieskiej Karty”, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, które skorzystały z poradnictwa - liczba podjętych interwencji, - liczba realizowanych postępowań „Niebieskie Karty”, - liczba osób objętych wsparciem, 	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy Domowej</p> <p>Policja,</p> <p>GOPS,</p> <p>GKRPA,</p> <p>Szkoły,</p> <p>Placówki służby zdrowia,</p> <p>Urząd Gminy.</p>	2026-2032
	Współpraca z organizacjami i instytucjami w zakresie organizacji	<ul style="list-style-type: none"> - rekrutacja i kierowanie do programów dla osób stosujących przemoc 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób skierowanych do programów, - liczba osób, które ukończyły 	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy Domowej</p>	2026-2032

	programów korekcyjno- edukacyjnych oraz psychologiczno - terapeutycznych	domową , - rekrutacja, motywowanie i kierowanie do udziału w terapii uzależnienia od alkoholu,	program,	PCPR, Organizacje pozarządowe,	
6. Zintegrowanie podmiotów i działań na rzecz ograniczania zjawiska przemocy domowej	Współpraca podmiotów wskazanych w Programie oraz koordynacja działań podejmowanych w ramach systemu przeciwdziałania przemocy domowej	- wypracowanie i wdrożenie procedur współpracy służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	- liczba i rodzaj instytucji / organizacji działających w systemie. - liczba spotkań Zespołu, - liczba i rodzaj spraw podjętych przez Zespół, - liczba podmiotów stosujących procedury współpracy.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy Domowej Policja, GOPS, GKRPA, Szkoly, Placówki służby zdrowia, Urząd Gminy, Sąd Rejonowy w Cieszynie, Organizacje pozarządowe	2026-2032

IV. FINANSOWANIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Zebrzydowice na lata 2026-2032 będzie finansowany ze środków własnych gminy. Możliwe jest także finansowanie z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł

V. SPOSÓB KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU.

1. Koordynatorem realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Zebrzydowice na lata 2026-2032 będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach pełniący jednocześnie funkcję Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.
2. Skuteczność wdrożenia Programu będzie m.in. zależała od posiadanych i pozyskanych środków finansowych na opracowanie i realizację projektów, które będą zgodne z przyjętymi w nim zadaniami.
3. Monitoring Programu, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będzie prowadzony corocznie.
4. Do oceny wdrożenia sformułowanych w Programie zadań zostaną wykorzystane wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe. W terminie do 30 kwietnia każdego roku Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach i jednocześnie koordynator realizacji Programu przedstawi Radzie Gminy Zebrzydowice sprawozdanie z jego realizacji.

VI. WNIOSKI KOŃCOWE

Pomoc osobom oraz rodzinom, które doznają przemocy domowej jest bardzo długim procesem, dlatego też musi charakteryzować się profesjonalizmem.

Mając świadomość, że „pierwszy kontakt” z osobą potrzebującą wsparcia w poważnym kryzysie jest bardzo ważny i od jego jakości zależy skuteczność i efektywność dalszych działań pomocowych. Należy skupić się więc na poszerzaniu kwalifikacji i umiejętności pracowników służb i instytucji, które stykają się z kryzysami w codziennej pracy. Nie można pozwolić sobie w tej relacji na intuicyjne działanie, gdyż może to skutkować szkodą dla osób potrzebujących wsparcia.

Program przeciwdziałania przemocy musi skupiać się jednocześnie na wszystkich założonych w nich obszarach i celach, gdyż każdy z nich ma duże znaczenie dla kształtowania właściwych postaw i zachowań. Należy wdrażać szerokie działania informacyjno-edukacyjne, gdyż od wrażliwości i prawidłowej świadomości społecznej może zależeć bezpieczeństwo, zdrowie, a

nawet życie drugiego człowieka. Problem przemocy nie jest wyłącznie problemem danej rodziny, ale problemem społecznym. Im szybciej społeczeństwo zda sobie z tego sprawę, tym większa jest szansa na uniknięcie dramatów w najbliższym otoczeniu.

Powyższy dokument ma na celu zapobieganie występowaniu przemocy domowej, a także minimalizację skutków zjawiska już występującego. Mimo, że do realizacji programu wyznaczone są instytucje i organizacje, to w rzeczywistości za skuteczność działań jest odpowiedzialny każdy mieszkaniec gminy i to od społeczności lokalnej zależy, czy problem zostanie rzeczywiście dostrzeżony, czy zostanie nadal tajemnicą i dramatem rodzin nim dotkniętych.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1673 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;

W latach 2018-2025 obowiązywał Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice na lata 2018-2025 wprowadzony na podstawie uchwały Nr XXX/322/17 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 18 grudnia 2017 r.

Okres obowiązywania dotychczasowego programu kończy się dnia 31 grudnia 2025 r. wobec czego zachodzi obowiązek opracowania nowego dokumentu